

לְעִילָא. נְפִשִי, מָאן נְפִשִי, (אשׁא) דָא דָוד (הוא) דְרָגָא קְדַמָּא דְקַאמְרָן. אֲשָא, אֶסְלַק. כְּמָה דְאֵת אָמַר, (תהלים קכא) אֲשָא עֵינֵי אֶל הַהָרִים. בְּגִין דְכָל יוֹמוֹי דְדָוד הָוָה מְשַׁתְּדַל לְסַלְקָא דְרָגִיָה לְאַתְעֻטְרָא לְעִילָא וּלְאַתְקַשְׂרָא תַמָן בְּקַשׁוּרָא שְׁלִים פְּדָקָא יְאוּת.

בְּגוּזָא דָא (תהלים קג) לְדָוד בְּרַכִי נְפִשִי אֵת יְיָ בְּגִין דְרָגִיָה קְאָמַר, וּמֵאֵי אָמַר בְּרַכִי נְפִשִי אֵת יְיָ. אֵת לְאַתְקַשְׂרָא בְּקַשׁוּרָא לְעִילָא. וְכָל קְרַבִי, מָאן קְרַבִי. אֵלִין שְׂאָר חֵיוֹן בְּרָא. דְאֶקְרוּן קְרַבִים כְּמָה דְאֵת אָמַר, (שיר השירים ה) וּמְעֵי הָמוּ עָלָיו. דְבַר אַחַר בְּרַכִי נְפִשִי, בְּגִינֵיהּ קְאָמַר. אֵת יְיָ דָא שְׁלִימוֹ דְכָלָא, אֵת יְיָ כְּלָלָא דְכָלָא.

אָמַר לִיָה רַבִי אֶלְעָזָר לְרַבִי יִיסָא חֲמִינָא לָךְ דְהָא עִם שְׂכִינְתָא קְאֵתִית וְאַתְחַבְרַת. אָמַר לִיָה הָכֵי הוּא וְדָאֵי, וְתִלַת פְּרָסֵי הוּא דְאֶזְלִנָא בְּהַדִיָה וְאָמַר לִי כְּמָה מְלִי מְעֻלְיָתָא וְאָנָא אֶגִירָנָא לִיָה לְיוֹמָא דָא וְלָא יִדְעָנָא דְאֵיהּ בּוֹצִינָא דְנְהִיר פְּדַחְמִינָא הַשְׁתָּא.

אָמַר לִיָה רַבִי אֶלְעָזָר לְהַהוּא יוֹדָאֵי מַה שְׁמָךְ, אָמַר לִיָה יוֹעֶזֶר. אָמַר לִיָה יוֹעֶזֶר וְאֶלְעָזָר (מלך חֲדָא) יְתִיבֵן כְּחֲדָא, יְתִבּוּ גַבֵי חַד טַנְרָא (דף 99 ע"ב) בְּהַהוּא חֲקַל. פְּתַח הַהוּא יוֹדָאֵי וְאָמַר (ישעיה מג) אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מוֹחָה פְּשַׁעִיךָ לְמַעַנֵי וְחַטְאֵתִיךָ לֹא אֶזְכּוֹר. מָאֵי טַעְמָא תְרִי זְמַנֵי אָנֹכִי אָנֹכִי.

אֲלָא חַד בְּסִינֵי וְחַד בְּשַׁעְתָּא דְבְרָא עֲלָמָא, דְכְתִיב (שמות כ) אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ דָא הוּא בְּסִינֵי. וְחַד פֶּד בְּרָא עֲלָמָא דְכְתִיב, (ישעיה מה) אָנֹכִי עֲשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיָהּ בְּרַאתִי. הוּא, בְּגִין לְאַחְזָאָה דְלָא הוּי פִירוּדָא בֵין עִילָא וְתַתָּא.

כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שם קכא) אֲשָא עֵינֵי אֶל הַהָרִים. מְשׁוּם שְׁדוּד הָיָה מְשַׁתְּדַל כָּל יְמָיו לְהַעֲלוֹת אֵת דְרָגָתוֹ לְהַתְעַטֵר לְמַעְלָה וּלְהַתְקַשֵּׁר שֵׁם בְּקַשֵּׁר שְׁלֵם כְּרַאוּי.

כְּמוֹ כֵן (שם קג) לְדָוד בְּרַכִי נְפִשִי אֵת ה' . מְשׁוּם דְרָגָתוֹ אָמַר. וּמָה אָמַר בְּרַכִי נְפִשִי אֵת ה' ? אֵת - לְהַתְקַשֵּׁר בְּקַשֵּׁר לְמַעְלָה. וְכָל קְרַבִי, מִי הֵם קְרַבִי? אֵלוֹ שְׂאָר חֵיוֹת הַשְּׂדֵה שְׁנַקְרְאוּת קְרַבִים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שיר ה) וּמְעֵי הָמוּ עָלָיו. דְבַר אַחַר בְּרַכִי נְפִשִי - בְּשִׁבְלֵוֹ הוּא אָמַר. אֵת ה' - זוֹ שְׁלֵמוֹת הַכֹּל. אֵת ה' - הַכֹּלֵל שֶׁל הַכֹּל.

אָמַר רַבִי אֶלְעָזָר לְרַבִי יִיסָא, רְאִיתִי אוֹתְךָ שְׁבַאתָ עִם הַשְּׂכִינָה וְהַתְּחַבְּרַת. אָמַר לוֹ, כֶּף זֶה וְדָאֵי. וְשִׁלַּשׁ פְּרָסָאוֹת שְׁהִלַכְתִּי עִמָּה וְאָמַרְהָ לִי כְּמָה דְבָרִים מְעֻלִים, וְאֵנִי שְׁמַרְתִּי אוֹתָם לְיוֹם הַזֶּה, וְלֹא יִדְעַתִּי שֶׁהוּא הַמְּאֹר שְׁמַאִיר כְּמוֹ שְׂרַאִיתִי כְּעַתָּה.

אָמַר רַבִי אֶלְעָזָר לְיִהוּדִי הַהוּא, מַה שְׁמָךְ? אָמַר לוֹ, יוֹעֶזֶר. אָמַר לוֹ, יוֹעֶזֶר וְאֶלְעָזָר [דְבַר אַחַד] יוֹשְׁבִים יַחַד. יִשְׁבּוּ עַל סַלַע אֶחָד בְּשַׁדָּה הַהוּא. פְּתַח אוֹתוֹ הַיְהוּדִי וְאָמַר, (ישעיה מג) אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מוֹחָה פְּשַׁעִיךָ לְמַעַנֵי וְחַטְאֵתִיךָ לֹא אֶזְכּוֹר. מַה הַטַּעַם פְּעַמִּים אָנֹכִי אָנֹכִי?

אֲלָא אֶחָד בְּסִינֵי, וְאֶחָד בְּשַׁעְהַ שְׁבַרָא אֵת הָעוֹלָם, שְׁכַתוּב (שמות כ) אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. זֶה הוּא בְּסִינֵי. וְאֶחָד בְּשַׁבְרָא אֵת הָעוֹלָם, שְׁכַתוּב (ישעיה מה) אָנֹכִי עֲשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיָהּ בְּרַאתִי. הוּא כְּדִי לְהַרְאוֹת שְׂאִין פְּרוּד בֵּין מְעֻלָּה וּמַטָּה.

מוחה פשעיה. מעביר פשעיה לא כתיב, אלא מוחה. בגין דלא יתחזון לעלמין. למעני. מאי למעני, בגין אנון רחמין דתליין בי דכתיב, (דברים ד) כי אל רחום יי אלהיה וגו'.

מוחה פשעיה, לא כתוב מעביר פשעיה אלא מוחה, כדי שלא יתראו לעולמים. למעני, מה זה למעני? משום אותם הרחמים שתלויים בי, שכתוב (דברים ד) כי אל רחום ה' אלהיה וגו'.

דבר אחר מוחה פשעיה למעני. תא חזי חייבי עלמא עבדין פגימותא לעילא, דכד אנון חובין סלקין רחמין ונהירו עלאה וניקו דברכאן לא נחית לתתא, והאי דרגא לא נטיל ברכאן דלעילא לינקא לתתא. ובגין כך למעני בגין דלא יתמנעון ברכאן לינקא (ליה) לכלא. פגוונא דא (דברים לב) ראו עתה כי אני אני הוא. לאחזאה דלא הוי פירוודא בין עילא ותתא כמה דאתמר.

דבר אחר מוחה פשעיה למעני - בא ראה, הרשעים של העולם עושים פגם למעלה, שפאשר אותם חטאים עולים, רחמים ואור עליון ויניקת הפרכות לא יורדות למטה, והדרגה הזו אינה נוטלת ברכות שלמעלה להניק למטה. ומשום כך למעני, כדי שלא ימנעו ברכות להניק [לו] לכל. כמו כן, (שם לב) ראו עתה כי אני אני הוא. להראות שאין פרוד בין מעלה ומטה, כמו שנתבאר.

תא חזי, פגוונא דא כד אשתפחו זכאין בעלמא אתערו ברכאן לעלמין פלהו. פיון דאתא אברהם אתער ברכאן לעלמא דכתיב ואברכה והיה ברכה. מאי והיה ברכה. רמז דישתפחו פגיניה ברכאן לעילא ותתא דכתיב ונברכו בך וגו' וכתוב ואברכה מברכיה.

בא ראה, כמו זה פשנמצאים צדיקים בעולם, מתעוררות ברכות לכל העולמות. פיון שבא אברהם, התעוררו ברכות לעולם, שכתוב ואברכה והיה ברכה. מה זה והיה ברכה? רמז שימצאו בגללו ברכות למעלה ומטה, שכתוב ונברכו בך וגו', וכתוב ואברכה מברכיה.

אתא יצחק אודע לכלא דאית דין ואית דין לעילא לאתפרעא מרשיעיא, ואיהו אתער דינא בעלמא בגין דידחלוך ליה לקדשא בריה הוא כל בני עלמא. אתא יעקב ואתער רחמי בעלמא ואשלים מהימנותא בעלמא כדקא חזי.

בא יצחק והודיע לכל שיש דין ויש דין למעלה להפרע מן הרשעים, והוא עורר את הדין בעולם כדי שייראו מהקדוש ברוך הוא כל בני העולם. בא יעקב ועורר רחמים בעולם, והשלים את האמונה בעולם פראוי.

ביומי דאברהם מה כתיב ומלכי צדק מלך שלם, דאתעטר פרסייא בדוכתיה, וכדין אשתכח מלך שלם בלא פגימו כלל. הוציא לחם ויין דאפיק מזונין לעלמין פלהו כדקא חזי. הוציא לחם ויין דלא אתמנעו ברכאן מפלהו עלמין. הוציא כמה דאת אמר, (בראשית א) תוצא הארץ מדרגין

בימי אברהם מה כתוב? ומלכי צדק מלך שלם. שהתעטר הכסא במקומו, ואז נמצא מלך שלם ללא פגם כלל. הוציא לחם ויין - שהוציא מזונות וברכות לעולמות פלם פראוי. הוציא לחם ויין - שלא ימנעו הפרכות

מִכָּל הָעוֹלָמוֹת. הוֹצִיא - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר תּוֹצֵא הָאָרֶץ, מֵהַדְּרָגוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה מוֹצִיא מְזוֹנוֹת וּבְרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֲלִיּוֹן - שֶׁהַכֹּל נִמְצָא בְּשִׁלְמוֹת עֲלִיּוֹנָה כְּרֹאוּי. לְהִרְאוֹת, כְּמוֹ שֶׁהִרְשָׁעִים עוֹשִׂים פָּגַם בְּעוֹלָם וּמוֹנְעִים בְּרָכוֹת, כִּי גַם בְּשִׁבִיל הַצְדִּיקִים בָּאוֹת בְּרָכוֹת לְעוֹלָם, וּבְגִלְגָּלִים מִתְבָּרְכִים כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכָּל, מֵהַ זֶה מַעֲשֵׂר מִכָּל? מֵאוֹתָם הַבְּרָכוֹת שִׁיּוֹצְאוֹת מִכָּל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַמְקוּם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת שִׁיּוֹרְדוֹת לְעוֹלָם יוֹצְאוֹת מִשָּׁם. דָּבָר אַחֵר וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכָּל - הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר, וּמֵה הוּא? זוֹ הַדְּרָגָה שֶׁכָּל פִּתְחֵי הָאֱמוּנָה וְהַבְּרָכוֹת שֶׁל הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת בָּהּ, וְהִיא מַעֲשֵׂר, וְהִיא עֲשֵׂרָה אַחַת מִמְּאֵה, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה נִכְנַס אֲבָרָהָם בְּקִיּוֹם שְׁלֹמֶעֱלָה כְּרֹאוּי.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, יֵפֶה אִמְרַתְךָ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵהַ מַעֲשֵׂיךָ? אָמַר לוֹ, מִלְּמַד תִּינוּקוֹת בְּמִקְוֵי. כֵּעֵת בָּא רַבִּי יוֹסִי מִכְּפָר חֲנִין לְעִיר, וְסָלְקוּ אוֹתָם מֵאֶצְלִי, וְהוֹשִׁיבוּ אוֹתָם אֶצְלוֹ. וְהָיוּ נוֹתְנִים לִי כָּל בְּנֵי הָעִיר שֶׁכָּר כְּמוֹ אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהִתְיַנּוּקוֹת הָיוּ אֶצְלִי, וְהִסְתַּפְּלְתִי בְּעֲצָמֵי שְׁלֹא רְאוּי לִי לְהִנּוֹת מֵהֶם בְּחִנּוּם, וְהִשְׁפַּרְתִּי עֲצָמֵי עִם הַחֲחֻכִּים [הַהוּא] הַזֶּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּאֵן צָרִיךְ אֶת הַבְּרָכוֹת שֶׁל אָבָא.

כְּמוֹ. הִלְכוּ לְפָנָי רַבִּי שְׁמַעוֹן [אֲחֵרֵי כֵּן], וְהָיָה יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד כָּל יוֹם לְפָנָי רַבִּי שְׁמַעוֹן. וְיוֹם אֶחָד הָיָה עֲסוּק בְּנִטְיִיל יְדִים לְפָנָיו. אָמַר, כָּל מִי שְׁלֹא נוֹטֵל יְדָיו כְּרֹאוּי, אֶף עַל גַּב שְׁנַעֲנַשׁ לְמַעְלָה - נַעֲנַשׁ לְמַטָּה. וּמֵה עָנְשׁוּ לְמַטָּה?

דְּלַעֲיֵלָא אַפִּיק מְזוֹנִין וּבְרָכָאן לְעֲלִמִין פְּלֵהוּ. וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֲלִיּוֹן דְּאִשְׁתַּכַּח כְּלָא בְּשִׁלְיָמוֹ עֲלָאָה פְּדָקָא חֲזִי. לְאַתְחִזְזָאָה כְּמָה דְּחִיִּיבֵינָא עֲבָדֵי פְּגִימוֹ בְּעֲלָמָא וּמְנַעֲי בְּרָכָאן. הֵכִי נָמִי בְּגִין זְכָאִין אֲתִיִּין בְּרָכָאן לְעֲלָמָא, וּבְגִינֵיהוּ אֲתַבְּרָכָאן כָּל בְּנֵי עֲלָמָא: וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכָּל. מֵאֵי מַעֲשֵׂר מִכָּל מֵאֲנוּן בְּרָכָאן דְּנַפְקֵי מִכָּל. בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתֵר דְּכָל בְּרָכָאן דְּנַחְתִּי לְעֲלָמָא מִתְּמֵן נַפְקֵי. דָּבָר אַחֵר וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכָּל. קִדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא יֵהֵב לֵיהּ מַעֲשֵׂרָא. וּמֵאֵן אִיהוּ, דָּא דְרָגָא דְּכָל פִּתְחִין דְּמַהִימְנוּתָא וּבְרָכָאן דְּעֲלָמָא בִּיהּ קִיִּימֵי וְאִיהוּ מַעֲשֵׂר וְאִיהוּ חַד מַעֲשֵׂרָה וְאִיהוּ עֲשֵׂרָה מִמְּאָה. מִכָּאֵן וְלַהֲלָאָה עָאֵל אֲבָרָהָם בְּקִיּוֹמָא דְּלַעֲיֵלָא פְּדָקָא חֲזִי.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר שְׁפִיר קָא אִמְרַתְךָ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר מֵאֵי עֲבִידְתָּךְ, אָמַר לֵיהּ קְרִינָא דְרַדְדֵי בְּאַתְרֵי, הַשְׁתָּא אֲתָא רַבִּי יוֹסִי דְכְּפַר חֲנִין לְמִתָּא וְסָלְקוּ לוֹן מִגְּבָאֵי וְאוֹתְבוּ לוֹן לְגַבֵּיהּ. וְהוּוּ יִתְבִּין לִי כָּל בְּנֵי מִתָּא אֲגָרָא כְּהוּא זְמַנָּא דְרַדְדֵי הוּוּ גְבָאֵי. וְאַסְתַּפְּלִנָּא בְּנַפְשָׁאֵי דְלָא אֲתַחֲזִי לִי לְאַתְהֵינִי מְנִיִּיהוּ לְמַגְנָא, וְאַגִּירְנָא גְרַמָּאֵי בְּהַדִּי (דַּהוּא) דְּהֵאֵי חַפִּים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרָכָאן דְּאַבָּא אֲצַטְרִיכוּ הֵכָא.

כְּמוֹ. אֲתוּ קַמֵּיהּ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן (לְבַתֵּר), וְהוּוּ יִתִּיב וְלַעֲי כָּל יוֹמָא קַמֵּיהּ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן. וְיוֹמָא חַד הוּוּ עָסִיק בְּנִטְיִיל יְדִים קַמֵּיהּ. אָמַר כָּל מָאן דְּלָא נָטִיל יְדָיו כְּדָקָא יְאוּת, אֶף עַל גַּב דְּאַתְעַנְשׁ לְעֵילָא אֲתַעַנְשׁ לְתַתָּא, וּמֵאֵי עוֹנְשֵׁיהּ לְתַתָּא, דְּגָרִים לֵיהּ לְגְרַמֵּיהּ מִסְפְּנוּתָא. כְּמָה דְּעוֹנְשֵׁיהּ כְּוָן, הֵכִי הוּא זְכִי מָאן דְּנָטִיל יְדָיו כְּדָקָא יְאוּת דְּגָרִים

שגורם לעצמו עני. כמו שענשו כף - כף זוכה מי שנוטל ידיו כראוי, שגורם לעצמו ברכות שלמעלה, ששורות הברכות על ידו כראוי ומתברך בעשר.

אחר כף הקדים רבי שמעון, וראה אותו שנוטל ידיו במים, ונוטל ידיו בשעור רב של מים. אמר רבי שמעון, מלא ידיו מברכותיך. וכך היה. מאותו היום והלאה התעשר ומצא אוצר, והיה עוסק בתורה ונותן מזון לעניים כל יום, והיה שמח עמם, ומסביר להם בפנים מאירות. קרא עליו רבי שמעון, (ישעיה נא) ואתה תגיל בה' בקדוש וגו'.

אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם וגו'. רבי יהודה פתח (שיר השירים ז) אני לדודי ועלי תשוקתו. הרי פרושה, אבל בהתעוררות שלמטה תמצא ההתעוררות שלמעלה, שהרי אין מתעורר למעלה עד שמתעורר למטה, והברכות שלמעלה לא נמצאות אלא במה שיש בו ממש, ואינו ריקן.

מנין לנו? מאשת עובדיהו שאמר לה אלישע (מלכים ב ד) הגידי לי מה יש לך בבית. שהרי הברכות שלמעלה אינן שורות על שלחן ריק ולא במקום ריק. מה כתוב? ותאמר אין לשפחתך כל בבית פי אם אסוף שמן. מה זה אסוף? אלא אמרה לו, השעור של השמן הזה אינו אלא כדי משיחת אצבע קטנה.

אמר לה, נחמתני, שהרי לא ידעתי איך ישרו הברכות שלמעלה במקום ריק, אבל עכשו שיש לך שמן, זהו מקום שימצאו בו ברכות. מנין לנו? שכתוב (תהלים קלא) כשמן הטוב וגו'. ובסופו מה כתוב? (שם) פי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. ובמקום

לגרימיה ברכאן דלעילא דשראן ברכאן על ידוי פדקא יאות, ואתברך בעותרא. (דף פ"ט ע"א). לכתר אקדים רבי שמעון חמא ליה דאנטל ידוי במיא ונטיל לון בשיעורא סגניא דמיין. אמר רבי שמעון מלא ידיו מברכותיך. וכך הוה, מההוא יומא ולהלאה אתעתר ואשפח סימא והוה לעי באורייתא ויהיב מזונא למספני כל יומא, והוה חדי עמהון ומספר לון אנפין נהירין. קרא עליה רבי שמעון (ישע' מ"א) ואתה תגיל ביי בקדוש וגו', (חסר)

אחר הדברים האלה היה דבר יי אל אברם וגו'. רבי יהודה פתח (שיר השירים ז) אני לדודי ועלי תשוקתו. הא אוקמוה, אבל באתערוותא דלתתא אשתכח אתערוותא לעילא, דהא לא אתער לעילא עד דאתער לתתא. וברכאן דלעילא לא משתפחי אלא במה דאית ביה ממשא ולא או איהו ריקניא.

מנלן מאשת עובדיהו דאמר לה אלישע (מלכים ב ד) הגידי לי מה יש לך בבית. דהא ברכאן דלעילא לא שריין על פתורא ריקניא ולא באתר ריקניא. מה כתיב ותאמר אין לשפחתך כל בבית פי אם אסוף שמן. מאי אסוף. אלא אמרה ליה שיעורא דהאי משחא לאו איהי אלא כדי משיחת אצבעא זעירא.

אמר לה נחמתני. דהא לא ידענא היאך ישרון ברכאן דלעילא בדוכתא ריקניא, אבל השתא דאית לך שמן, דא הוא אתר לאשתפחא ביה ברכאן. מנלן דכתיב, (תהלים קלב) כשמן הטוב וגו' וסיפיה מה פתיב, (תהלים קלב) פי שם צוה יי את הברכה חיים עד וגו'. ובסופו מה כתוב? (שם) פי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. ובמקום